Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2023-0179

(mr. M.E.J. Bracco Gartner, voorzitter, drs. J.W. Janse,
prof. mr. drs. M.L. Hendrikse, mr. dr. S.O.H. Bakkerus,
mr. dr. M.D.H. Nelemans, leden en mr. R.A.F. Coenraad, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 5 mei 2022
Ingediend door	: De consument
Tegen	: BeFrank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de pensioenuitvoerder
Datum uitspraak	: 1 maart 2023
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Vordering afgewezen

Samenvatting

Pensioenverzekering. Lifecycles. Zorgplicht pensioenuitvoerder in het kader van prudent beleggen. Matching Funds. Onder controle brengen van het renterisico en het streven naar een zo stabiel mogelijke pensioenuitkering. De commissie heeft, op basis van de beschikbare informatie en documentatie, geen reden om aan te nemen dat de pensioenuitvoerder niet prudent heeft belegd dan wel op andere wijze tekort is geschoten.

1. De procedure

1.1 De commissie beslist op basis van haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van consument; 2) het verweerschrift van de pensioenuitvoerder; 3) de repliek van de consument en 4) de dupliek van de pensioenuitvoerder.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een digitale hoorzitting op 2 december 2022. Op deze hoorzitting was de consument aanwezig. Namens de pensioenuitvoerder waren de heer [naam 1], commercieel directeur en de heer [naam 2], strategisch product-manager, aanwezig.

1.3 De consument heeft gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 Uit hoofde van zijn dienstverband bij [werkgever] neemt de consument sinds 1 januari 2016 deel aan de pensioenregeling die zijn werkgever bij BeFrank heeft ondergebracht. Deze regeling is op basis van een beschikbare premie. De consument heeft als pensioendatum 1 juni 2022 gekozen.

2.2 De consument constateert dat in de periode van september 2021 tot mei 2022 de waarde van het pensioenkapitaal op basis van beleggingen, ondanks de keuze voor een zeer defensief risicoprofiel en het feit dat de consument gedurende een aantal maanden een extra bedrag van in totaal € 12.250,- heeft bijgestort, is afgenomen van zo'n € 94.000,- naar ruim € 81.000,-.

2.3 Naar aanleiding hiervan heeft de consument een aantal vragen aan de pensioenuitvoerder gesteld. Ondanks diverse gesprekken zijn partijen niet tot een oplossing gekomen, waarna hij zich tot Kifid heeft gewend.

De klacht en vordering

2.4 De consument is van mening dat de pensioenuitvoerder ervoor zorg dient te dragen dat een zo hoog mogelijk pensioenkapitaal wordt opgebouwd aan de hand van de door hem en zijn werkgever ingelegde premies. Met het antwoord dat de pensioenuitvoerder als doelstelling heeft om – in het kader van een prudente lifecycle – in de jaren voorafgaand aan zijn pensioendatum het te verwachten aan te kopen pensioen zoveel als mogelijk te stabiliseren gaat de consument niet akkoord. Het pensioenkapitaal wordt om dit doel te kunnen bereiken in de jaren voorafgaand aan zijn pensionering voor een steeds groter deel belegd in zogeheten 'Matching Funds'.

2.5 De consument becijfert zijn schade op een bedrag van € 25.000,-. Hij wenst herstel van het opgebouwde kapitaal van september 2021 en het vastzetten van het gehele kapitaal op een beleggingsrekening, waarbij de pensioenuitvoerder voortaan afziet van het stabiliseren van de te verwachten pensioenuitkering. De pensioenuitvoerder dient er verder voor zorg te dragen dat het pensioenkapitaal wordt verhoogd met de door de werkgever en de consument ingelegde premies over de periode van september 2021 tot juni 2022.

Het verweer

2.6 De pensioenuitvoerder heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consument. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling op het verweer en de toelichting van de pensioenuitvoerder ingaan.

3. De beoordeling

Wat is de hoofdvraag?

3.1 De commissie moet de vraag beantwoorden of de pensioenuitvoerder de op hem rustende zorgplicht heeft geschonden door bij de toepassing van de lifecycle uit te gaan van het principe om in de jaren voorafgaand aan de pensionering van de consument niet (meer) te streven naar een zo hoog mogelijk pensioenkapitaal, maar naar het zoveel als mogelijk stabiliseren van de te verwachten aan te kopen pensioenaanspraak.

Beoordelingskader

3.2 Allereerst merkt de commissie op dat het een feit van algemene bekendheid is dat aan beleggen risico's verbonden zijn. Dat het in deze zaak om het pensioen van de consument gaat, doet hier niets aan af. De consument had dan ook moeten of kunnen onderkennen dat de waarde van de beleggingen aan koersschommelingen onderhevig is en dat dit kan leiden tot een hoger dan wel lager pensioenkapitaal op de einddatum van de verzekering.

3.3 De pensioenregeling van de consument is een zogenoemde beschikbare premie-regeling, waarbij de pensioenpremies, in de regel gevormd door zowel de inleg van de werknemer (de eigen bijdrage) als die van de werkgever, gestort worden op een beleggingsrekening, welke in beheer is gegeven bij de pensioenuitvoerder. Op basis van artikel 52a van de Pensioenwet is de pensioenuitvoerder verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid, omdat de pensioenregeling geen beleggingsvrijheid toekent aan de consument. De pensioenuitvoerder is gehouden om een beleggingsbeleid te voeren dat in overeenstemming is met de prudent-person regel op grond van artikel 135 van de Pensioenwet. In lagere regelgeving is uitgewerkt waar het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder aan moet voldoen. Artikel 14 d lid 4 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling bepaalt dat de pensioen-uitvoerder het beleggingsbeleid in de opbouwfase van het pensioen baseert op een vaste of variabele pensioenuitkering.

3.4 De pensioenuitvoerder heeft bij verweer aangevoerd dat een overeenkomst met de werkgever van de consument is afgesloten waarin de aanwijzingen zijn vastgelegd voor het te voeren beheer over de op de beleggingsrekening gestorte bedragen. Hierbij is het gebruikelijk dat het beleggings- en het renterisico, binnen de afgesproken risico-profielen, vanaf geruime tijd voor de pensioendatum stap voor stap worden verminderd. Ondanks het feit dat het renterisico verlaagd wordt, door het aanpassen van de duration ofwel de rentegevoeligheid van de beleggingen, kan als gevolg van (rente) marktontwikkelingen nog steeds een positief of negatief effect op de waarde van de beleggingen ontstaan. Dit effect beïnvloedt de hoogte van de uitkeringen die op de pensioendatum voor het alsdan opgebouwde kapitaal aangekocht kunnen worden. De rentegevoeligheid van het opgebouwde pensioenkapitaal zal op de pensioendatum ongeveer gelijk moeten zijn aan de inkoopfactor waartegen de uitkeringen worden aangekocht. Dit beleggingsbeleid is ingegeven door de wettelijke regels, maar is ook in overeenstemming met de 'investment beliefs' van de pensioenuitvoerder.

3.5 Tijdens de hoorzitting is zeer uitvoerig stilgestaan bij het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder. Het gaat om, zeker voor de consument, uitermate ingewikkelde materie, waardoor het volstrekt begrijpelijk is dat het voor de consument lastig te beoordelen is of de pensioenuitvoerder iets te verwijten valt. Een substantiële daling van zijn pensioenkapitaal zo vlak voor de pensioendatum is gevoelsmatig ook moeilijk te aanvaarden.

3.6 De vragen van de commissie, maar ook die van de consument zijn tijdens de hoorzitting door de pensioenuitvoerder beantwoord waardoor meer inzicht is verkregen in de beweegredenen van zijn beleggingsbeleid in het kader van een prudente lifecycle:

"Het gebruik maken van matching fondsen om het renterisico voor een deelnemer bij een direct ingaande pensioenuitkering te verkleinen, is een algemeen aanvaarde en toegepaste methode bij beleggen voor het pensioen. Hiermee wordt invulling gegeven aan het prudent beleggen principe en wordt de hoogte van de aan te kopen pensioenuitkering minder afhankelijk van de rente op het aankoopmoment en daarmee wordt de pensioenuitkering gestabiliseerd.

Door de stijgende marktrente dalen de koersen van de matching fondsen op dit moment. Dit betekent dat de matching fondsen doen wat ze moeten doen volgens ons beleggingsbeleid. De daling van de rente in afgelopen jaren heeft juist geleid tot sterke waardestijging van de matching fondsen en daarmee het pensioenkapitaal van deelnemers in die jaren.

Ook hier met het effect dat de verwachte pensioenuitkering gestabiliseerd werd. De ontwikkeling van de rentestand is echter niet te voorspellen. Vandaar dat BeFrank haar beleggingsbeleid momenteel niet aanpast, puur op basis van de recente rentestijging."

3.7 Voor zover de consument stelt dat een substantiële waardevermindering in de laatste fase van zijn deelnemerschap, voorafgaand aan de pensionering, niet voor mag komen en de pensioenuitvoerder de beleggingsrisico's onvoldoende heeft beheerst of onvoldoende rekening heeft gehouden met de belangen van de consument, merkt de commissie op dat het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder de consument juist beschermt tegen de ontwikkelingen op de rentemarkt. Dit doet de pensioenuitvoerder door met name het renterisico – zo veel als mogelijk – onder controle te brengen, waardoor een zo stabiel mogelijke pensioenuitkering wordt bewerkstelligd. Het beleggingsrisico wordt, conform de Pensioenwet en in lijn met de zorgplicht, afgebouwd naarmate de pensioendatum van de consument nadert.

3.8 Het standpunt van de consument dat de pensioenuitvoerder zich moet concentreren op het realiseren van een zo hoog mogelijk pensioenkapitaal in plaats van een stabiele pensioenuitkering, vindt geen steun in de Pensioenwet. De Pensioenwet bepaalt nu juist dat de uitvoerder in het beleggingsbeleid zich moet richten op een (zo hoog mogelijke) *pensioenuitkering*. De lifecycle systematiek, die de pensioenuitvoerder hanteert, vloeit daarmee voort uit de wettelijke eisen ter bescherming van pensioendeelnemers. Het is daarom niet mogelijk de wens van de consument te honoreren dat het gehele kapitaal op een beleggingsrekening wordt vastgezet, waarbij de pensioenuitvoerder voortaan afziet van het stabiliseren van de te verwachten pensioenuitkering.

3.9 Voorts stelt de commissie vast dat de pensioenuitvoerder een portal heeft ingericht, waarin de consument alle relevante informatie kan vinden omtrent zijn pensioenverzekering, de ontwikkeling van de belegde waarde alsmede een uitleg van de verschillende lifecycles van de pensioenuitvoerder. Ook ten aanzien van de aankoop van het pensioen biedt de pensioenuitvoerder, in samenwerking met een advieskantoor dat gespecialiseerd is in het advies op direct ingaande pensioenen, inzicht in de actuele aanbiedingen van alle marktpartijen. Op deze manier kan de consument de hoogste of best passende pensioenuitkering in de markt vinden.

3.10 De commissie heeft, op basis van de beschikbare informatie en documentatie, geen reden om aan te nemen dat de pensioenuitvoerder niet prudent heeft belegd dan wel op andere wijze tekort is geschoten. De commissie concludeert dan ook dat de klacht van de consument moeten worden afgewezen.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is bindend. Of u tegen deze uitspraak beroep kunt instellen, kunt u nalezen in regel 7 van het Reglement Commissie van Beroep Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten. In regel 18.1 van dat reglement is bepaald dat beroep kan worden ingesteld tot 6 weken na de dag van deze uitspraak. Meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Bijlage

Artikel 52a van de Pensioenwet luidt als volgt:

1. Bij de uitvoering van een premieovereenkomst zonder beleggingsvrijheid in de opbouwfase of een variabele uitkering voortvloeiend uit een premieovereenkomst of kapitaalovereenkomst is de pensioenuitvoerder verantwoordelijk voor de beleggingen en voert een beleggingsbeleid overeenkomstig artikel 135. Bij de uitvoering van dit beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met de leeftijd van de deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden.
2. Bij de uitvoering, bedoeld in het eerste lid, handelt de pensioenuitvoerder in het belang van de deelnemer, gewezen deelnemer of pensioengerechtigde.
3. Indien de pensioenuitvoerder bij uitvoering van een variabele uitkering verschillende beleggingsprofielen hanteert, wordt voor de pensioengerechtigde een beleggingsprofiel toegepast dat passend is gezien zijn risicoprofiel. De pensioenuitvoerder informeert de pensioengerechtigde over het vastgestelde risicoprofiel en het beleggingsprofiel.
4. De pensioenuitvoerder toetst periodiek het risicoprofiel van de pensioengerechtigde. Indien een wijziging in het risicoprofiel daartoe aanleiding geeft past de pensioenuitvoerder een ander, passend, beleggingsprofiel toe en informeert de pensioengerechtigde hierover.
5. Ten behoeve van het risicoprofiel, bedoeld in het derde en vierde lid, wint de pensioenuitvoerder informatie in over de financiële positie, kennis, ervaring, doelstellingen en risicobereidheid van de pensioengerechtigde, voor zover dit redelijkerwijs relevant is voor het beleggingsprofiel.
6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot dit artikel over onder meer de uitvoering van het beleggingsbeleid.